

ГОНЧАРУК Я.А.
студентка, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»
ГРУШКО В.І.
д.е.н., професор, ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК»

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Актуальність обраної теми полягає в тому, що на сучасному етапі при різноманітті складних кризових економічних процесів і взаємовідносин між підприємствами, фінансовими інститутами, державами на внутрішньому і зовнішньому ринках гострою проблемою є ефективне вкладення (інвестування) капіталу з метою його збільшення.

Інвестиції у відтворення основних фондів здійснюються у формі капітальних вкладень.

Капітальні вкладення - витрати матеріальних, трудових і грошових ресурсів, спрямовані на відновлення і приріст основних фондів. До їх складу включаються витрати на будівельно-монтажні роботи, придбання обладнання, інвентарю, інші капітальні роботи і витрати (проектно - вишукувальні, геолого - розвідувальні, витрати з відведення земельних ділянок та ін.)

Для того щоб найкращим чином використовувати капітальні вкладення треба провести їх правильне і оптимальне розподіл, а для цього необхідно провести повне вивчення можливої ефективності від тих чи інших капітальних вкладень. Ефективність використання капітальних вкладень в значній мірі залежить від їх структури. Розрізняють такі види структур капітальних вкладень: технологічну, відтворювальну, галузеву і територіальну,

- під технологічною структурою капітальних вкладень розуміються складу витрат на спорудження будь-якого об'єкту і їх частка в загальній кошторисній вартості;

- під відтворювальною структурою капітальних вкладень розуміються їх розподіл і співвідношення в загальній кошторисній вартості за формами відтворення основних виробничих фондів;

- під галузевою структурою капітальних вкладень розуміються їх розподіл і співвідношення по галузях промисловості і народного господарства в цілому;

- під територіальною структурою капітальних вкладень розуміються їх розподіл і співвідношення в загальній сукупності по окремих економічних районах, областях. Сутність економічної ефективності капітальних вкладень полягає у підвищенні продуктивності суспільної праці, тобто у зниженні вартості продукції.

Економічна ефективність капітальних вкладень виражається насамперед в економічному результаті, який досягається в народному господарстві від їх реалізації. Таким безпосереднім економічним результатом є приріст виробничих потужностей і основних фондів. Тому економічна ефективність

капітальних вкладень вимірюється на основі їх величини з економічним ефектом, який вийшов в результаті приросту.

Розглянемо шляхи підвищення ефективності капітальних вкладень. Ефективність капітальних вкладень формується на чотирьох стадіях:

- планування капітальних вкладень;
- проектування капітального будівництва;
- будівельного виробництва;
- освоєння знову введених в дію проектних потужностей і техніко – економічних показників.

Стадія планування - вдосконалення галузевої структури капітальних вкладень, першочергове направлення їх у розвиток прогресивних галузей промисловості, підвищення питомої ваги капітальних вкладень у технічне переозброєння підприємств галузі, їх реконструкцію і розширення; концентрація капітальних вкладень на пускових об'єктах, що підлягають введенню в дію в планованому періоді; раціональне розміщення виробничих сил.

Стадія проектування промислового будівництва - широке використання передових досягнень науки і техніки; максимальне використання типових проектів; дотримання принципу комплектності проектування, розробка оптимальних схем районного планування промислових улов, об'єднання в одному районі групи підприємств; широка уніфікація будівельних елементів конструкцій.

Стадія будівництва промислових підприємств - всебічна індустріалізація будівельного виробництва; вдосконалення організації і технології будівельно-монтажних робіт; підвищення рівня спеціалізації і кооперування в будівництві; підвищення якості будівництва; вдосконалення планування, управління та систем економічного регулювання будівельного виробництва.

Стадія експлуатації знову введених в дію промислових об'єктів і підприємств - забезпечення комплексного введення в дію основних фондів і суміжних виробництв; завчасна підготовка кадрів та необхідних елементів оборотних фондів (сировини, матеріалів, палива) для знову споруджуваних підприємств; організація своєчасного освоєння запроектованої технології виробництва виробів.

Таким чином, капітальні вкладення-грошові кошти держави, підприємств і фізичних осіб, що спрямовуються на створення, оновлення основних фондів, на реконструкцію і технічне переозброєння підприємств. Капітальні вкладення грають дуже важливу роль в економіці будь-якої держави. Вони є основою для:

- розширеного відтворювального процесу;
- прискорення НТП (технічного переозброєння та реконструкції діючих підприємств, оновлення основних виробничих фондів, впровадження нової техніки і технології);
- підвищення якості продукції та забезпечення її конкурентоздатності, оновлення номенклатури і асортименту продукції;
- зниження витрат на виробництво і реалізацію продукції, збільшення обсягу продукції і прибутку від її реалізації.

Кожен проект капітальних вкладень повинен мати чітко поставлені цілі: поліпшення якості продукції, випуск екологічно чистої продукції або комплексна переробка сировини і маловідходних або безвідходних виробництва. Якщо жодна з поставлених цілей не досягається, а екологія об'єкта навіть погіршується, то від такого проекту слід відмовитися. Для того щоб оновлення основних виробничих фондів проходило циклічно (кожні 5-10 років), потрібно вирішити проблему організації інвестиційного процесу - стиснути його в часі. Це означає, що кожен етап або стадія розробки проекту, будівництва, освоєння на повну проектну потужність виробничих об'єктів повинні здійснюватися в строго регламентовані терміни, а загальний термін реалізації інвестиційного проекту (програми) повинні бути в два - три рази менше тих термінів, протягом яких здійснюється будівництво в останні десятиліття в нашій країні. Це велика економічна проблема, тому що надмірна тривалість інвестиційного процесу знижує ефективність капітальних вкладень і зменшує поповнення національного доходу за рахунок вкладених у справу інвестицій.

Потрібно вивчати позитивний і негативний досвід організації виробництва в попередні періоди нашої економіки. Краще з цього досвіду слід повніше використовувати в практиці розвитку продуктивних сил.

Список використаних джерел:

1. *Інвестиції: Підручник / За ред. проф. Г. П. Подшиваленко. М., 2008 - с.21-35.*
2. *Економіка підприємства. В. 2ч. Ч. 1: навчальний посібник.*
3. *Економіка підприємства. Короткий курс / А.І. Ільїн, С.В. Касько; під ред. А.І. Ільїна. - 2-е вид., Испр. - К.: знання, 2014 - 236с.*